

# Theme 5 – Бизнес цикъл

МВБУ, Ботевград, 2012-2013,  
Макроикономика

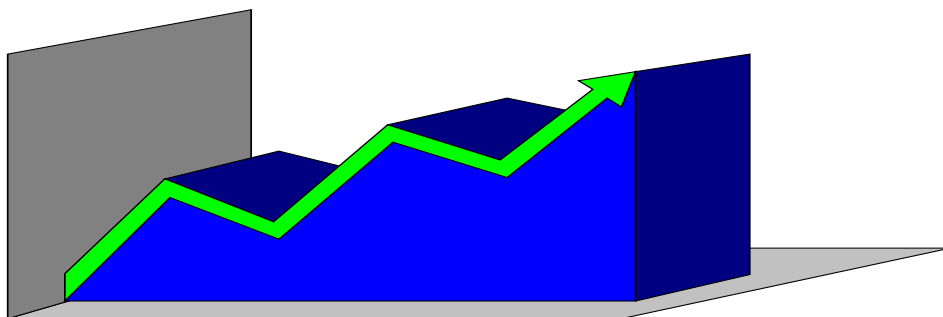
# Theme 5 – Бизнес цикъл

- Циклични колебания
- Видове цикли /по Шумпетер/
- Динамика БВП в избрани балкански държави
- Рецесия и експанзия
- Причини за цикличните колебания на икономиката – егзогенен и ендогенен подходи
- Голямата депресия 1929-1933

# Theme 5 – Бизнес цикъл

## □ Бизнес колебания

са повишаване и намаляване на икономическата активност, измерена чрез промените на **реалния БНП/БВП**



## Theme 5 – Бизнес цикъл

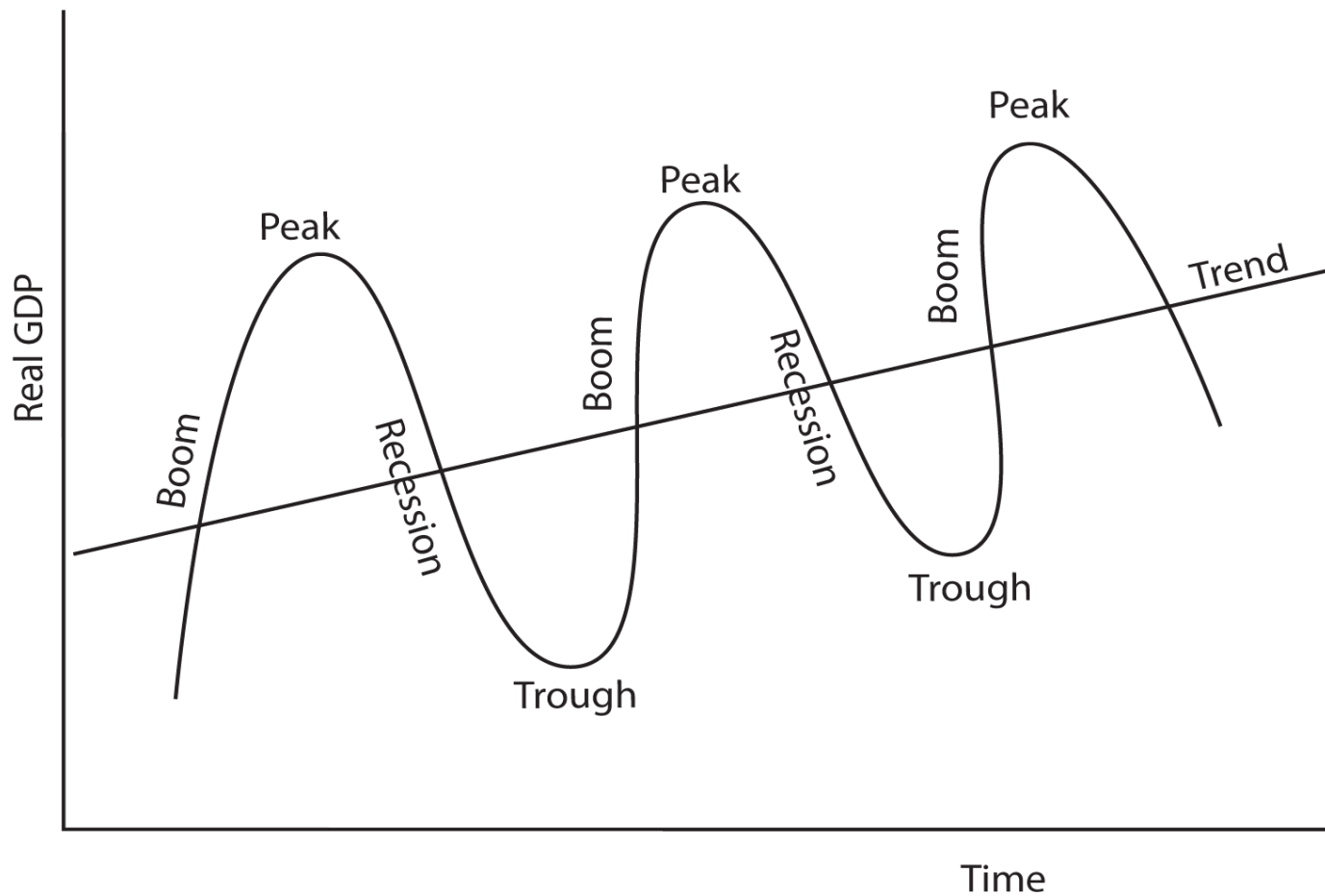
- През 20-те години на 20 век **Шумпетер** предлага типология на бизнес циклите в зависимост от тяхната периодичност. Те са наречени с имената на техните изследователи, а именно:

# Theme 5 – Бизнес цикъл

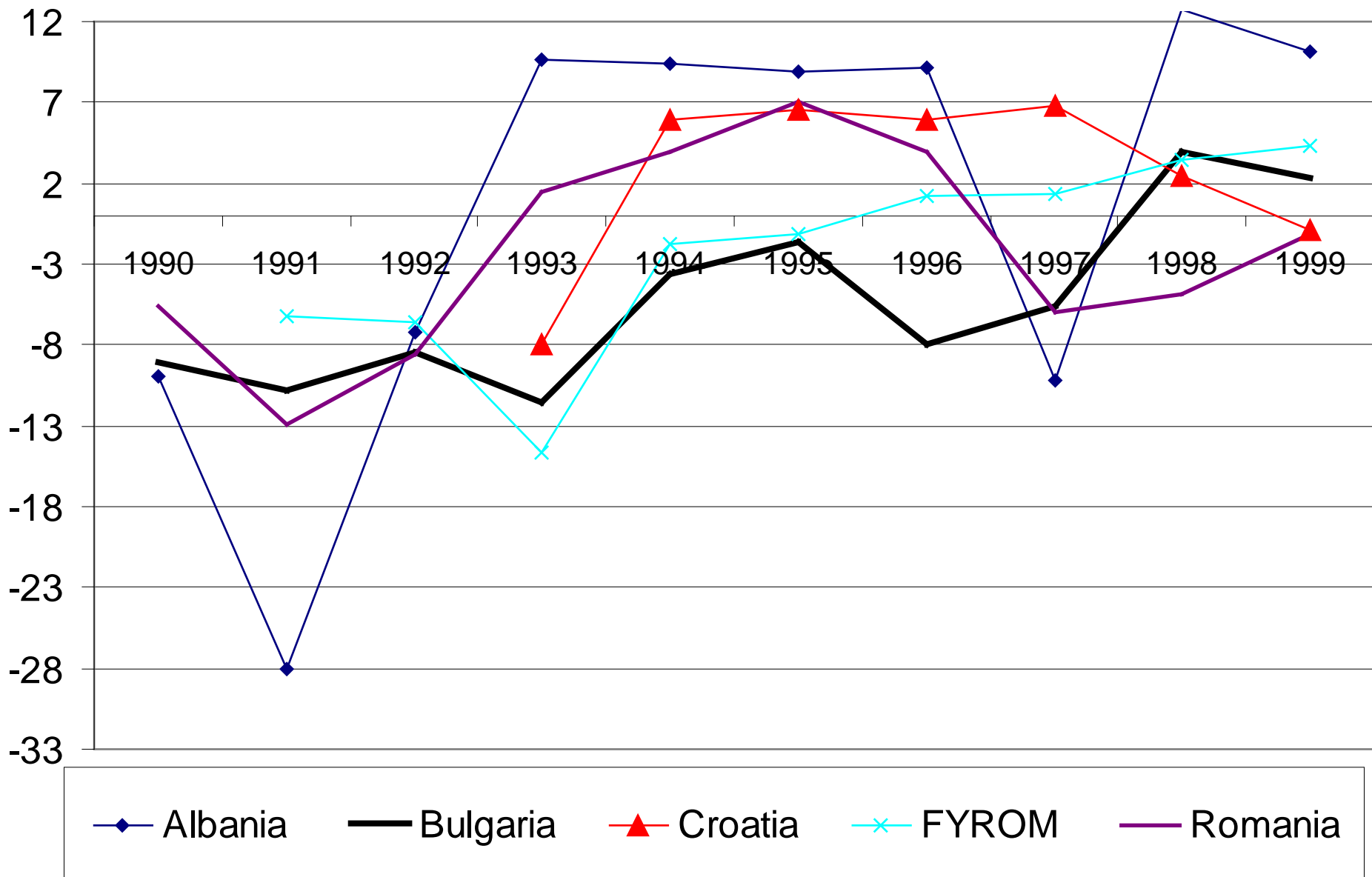
- Цикъл на [Kitchin](#) протичащ за период от 3–5 години – в зависимост от разпространението на информацията между търговските фирми (по [Joseph Kitchin](#));
- Цикъл на [Clément Juglar](#) - инвестиционен цикъл от 7–11 години (определян като “цикълът” – доколкото френският икономист е един от първооткривателите на цикличността в икономика и нейните 4 фази);
- Цикъл на [Kuznets - инфраструктурен цикъл с продължителност от 15–25 години](#) (по [Simon Kuznets](#) - определян също и като строителен цикъл);
- Дълги вълни на Кондратиев [Kondratiev wave](#) от 45–60 години

# Theme 5 – Бизнес цикъл

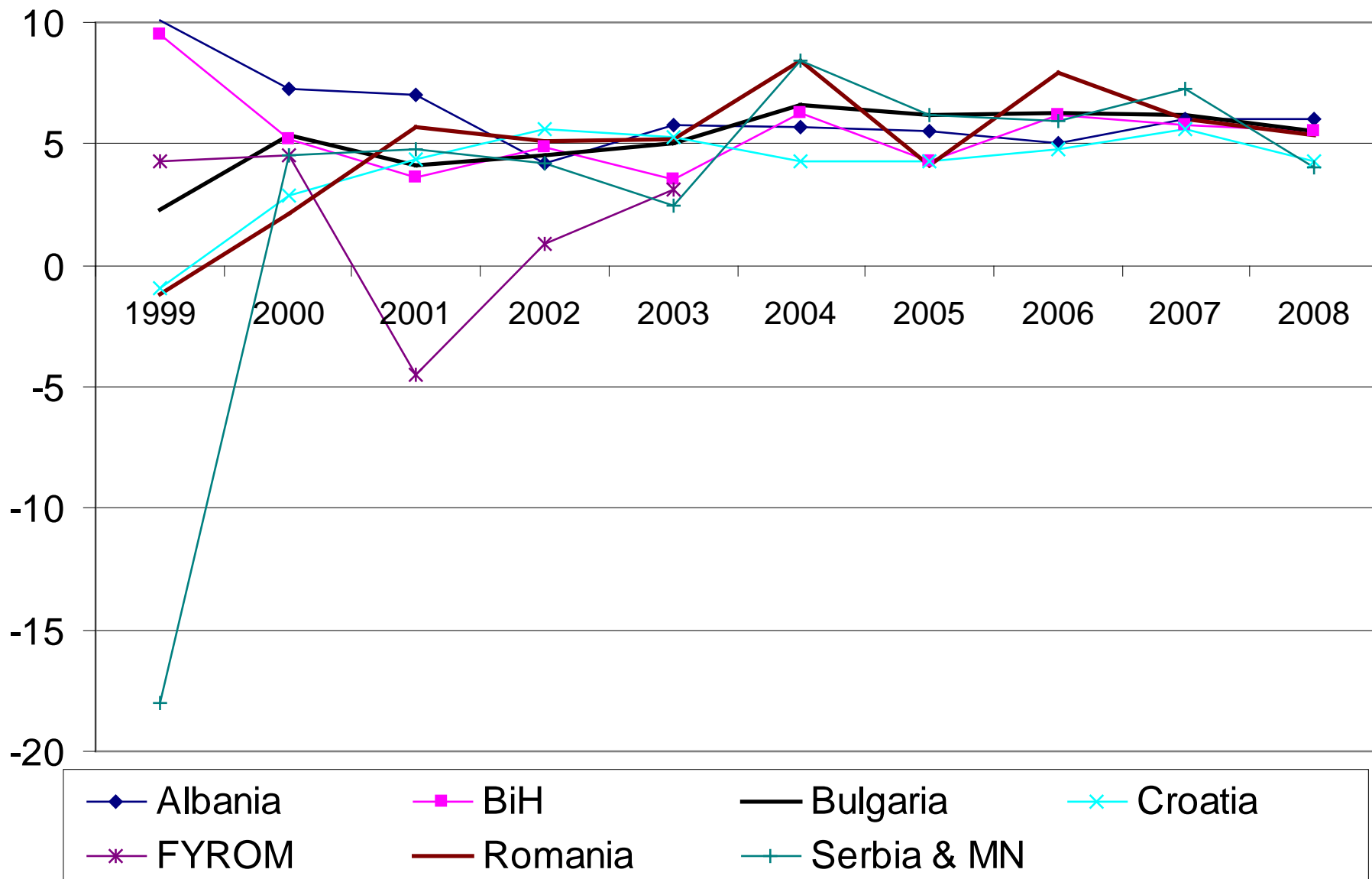
## The Business Cycle



# Темпове на растеж на БВП (%) на избрани балкански държави 1990-1999



# Темпове на растеж на БВП (%) на избрани балкански лџжави 1999-2008





# Theme 5 – Бизнес цикъл

- Рецесия и експанзия

Рецесия е съкращаването на реалния БВП поне две последователни тримесечия /6 месеца/.

Експанзия е всеки период, през който реалният БВП нараства.

# Theme 5 – Бизнес цикъл

## □ Рецесия и експанзия

Исторически средната продължителност на рецесията е около 1 година.

Средната продължителност на експанзията – около 5 години.

# Theme 5 – Бизнес цикъл

- Причини на цикличните колебания  
Защо се случват тези колебания...?



# Theme 5 – Бизнес цикъл

- Възможни причини за рецесия:
  - Висока инфлация и високи лихвени проценти
  - Проблеми на националната сигурност
  - Липса на доверие в икономиката
  - Политика обезкуражаваща производителността
  - Природни бедствия
  - Лоши решения на бизнеса (в т.ч. корупция), домакинствата, правителството
  - Дефицит на природни ресурси
  - Конкуренция на международните пазари; проблемни международни партньори

# Theme 5 – Бизнес цикъл

- Екзогенни /външни за икономическата система/ обяснения на причините за цикличните колебания

Демографски промени

Нови технологии

Природа

Политически цикъл

# Theme 5 – Бизнес цикъл

- Ендогенни /вътрешно-присъщи за икономиката/ обяснения за цикличните колебания

Класици – Ж.Б.Сей; А.Смит; Д.Рикардо – кризите са резултат от свръх производство - “предлагането създава своето собствено търсене”;

Т. Малтус – спестявания, натрупвания, нарастване на населението – общ излишък и свръхпроизводство – безработица - забавяне на инвестициите; привличане на бедните слоеве в строителство на пътища....;

Д. Рикардо – равенство на спестяванията на едни групи от населението с разходите на други чрез посредничеството на банките....;

# Theme 5 – Бизнес цикъл

- Ендогенни /вътрешно-присъщи за икономиката/ обяснения за цикличните колебания

Дж. М. Кейнс – **спестявания и инвестиции**; спестяванията зависят от разполагаемия доход и склонността към потребление; инвестициите – пределна ефективност на капитала; лихвен процент; текущи продажби и пр. – колебания на инвестициите, които не се компенсират с промяна в склонността на потребление; нарастването на инвестициите при оживление се изправя пред намаляваща пределна ефективност на капитала и висок лихвен процент...; стимулиране на инвестиции /нисък лихвен процент/ и потребление /ниски данъци и правителствени разходи/...;

Неокейнсианци – П. Самуелсон и др. – взаимодействие на **мултипликатор** /независими инвестиции → доход/ и **акселератор** /доход → зависими инвестиции/ → потенциален БНП → инфлация...;

Монетаристи – М.Фридман – **търсене на пари** /което е устойчиво/ - **предлагане на пари** – Голямата депресия /1929-1933/– предизвикана от погрешна политика на ФРС – ограничаване на паричното предлагане с около 1/3 при наличие на търсене на кредити...;

# Theme 5 – Бизнес цикъл

- Симптоми на голямата депресия
  - Борсов крах
  - Свиване на БВП и доходите
  - Висока безработица (25%)
  - Бизнес и банкови фалити
  - Ниско доверие от страна на бизнеса и домакинствата



# Theme 5 – Бизнес цикъл

- Събития довели до Голямата депресия:
  - Растеж на цените на акциите през 20-те години.
  - Спекулация ли е било това? Борсов “балон”?
  - Пазарът се срутва през октомври 1929.
  - Много хора са взели заеми за покупката на акции; кредитите не са върнати; банките банкрутират; домакинствата губят спестяванията си; хората губят доверие в икономиката; безработица...;

# Theme 5 – Бизнес цикъл

- Правителството на САЩ през 30-те години на миналия век:
  - В началото на 30-те години икономическата ситуация се влошава и поради някои мерки, предприети от администрацията → Правителството:
    - Увеличава дънците с цел да уравни бюджета.
    - Увеличава лихвените проценти за да не допусне изтичане на злато към други държави /златен стандарт/.
    - Увеличава тарифи и квоти за да защити местната индустрия и заетост.